लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

महाभारत गाउँपालिका, काभ्रेपलाञ्चोक

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

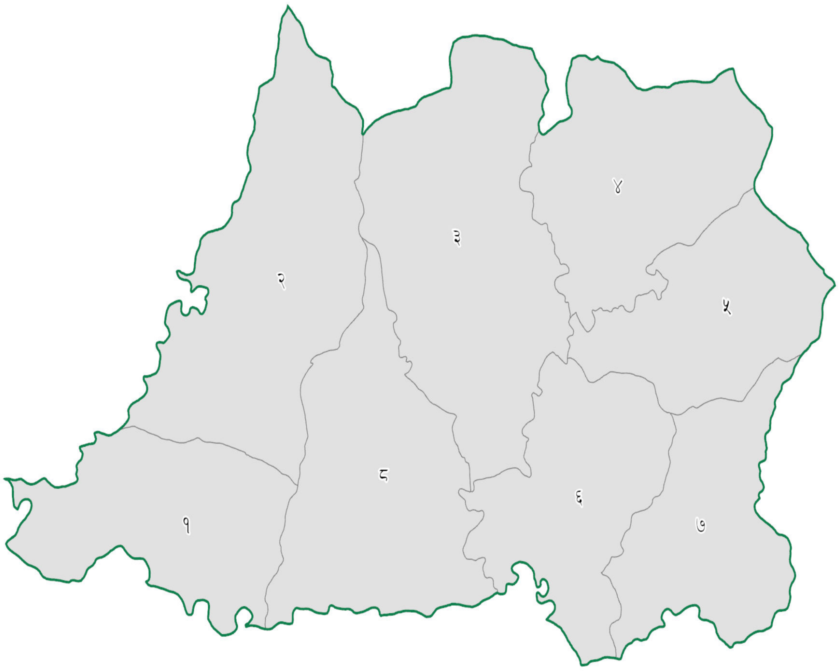

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

महाभारत गाउँपालिका, काभ्रेपलाञ्चोक

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि
(VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be A Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य
(MISSION)

राष्ट्रलाई स्वतन्त्र एवं गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide independent and Quality Audit Service to the Nation)

मूल्य मान्यता
(CORE VALUES)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८०।८१ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८२ वैशाख

महालेखापरीक्षक

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
बागमती प्रदेश लेखापरीक्षण निर्देशनालय
काठमाडौं

प.सं.:2081/82 मिति : २०८२-२-६

च.न.:FAR/2080-81/LOC/164

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

श्री अध्यक्ष ज्यू,

महाभारत गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय,
रामेछाप ।

कैफियत सहितको राय

हामीले महाभारत गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको बार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौँ ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक पेश भएको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको बार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ लगायत सम्वन्धित प्रचलित कानुन बमोजिम सारभूतरूपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ ।

कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

१. गाउँपालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय संचित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ । पालिकाले पेश गरेको एकीकृत वित्तीय विवरण (म.ले.प. फा. नं. २७०) मा अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त भएको सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु.५ करोड ७८ लाख १५ हजार, एकीकृत प्रशासकीय भवन निर्माण रु.९० लाख, स्वास्थ्य क्षेत्र विकास कार्यक्रम डाइलेसिस सेवाको रु.७ लाख र एकीकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रमको रु.१ करोड ७९ लाख ४९ हजार समेत रु.८ करोड ५४ लाख ६४ हजार समावेश गरेको छैन ।

2. गाउँपालिकाको रु.१ अर्ब २७ करोड ९४ लाख ५४ हजारको लेखापरीक्षण गरिएकोमा रु.५७ लाख ०१ हजार बेरुजु देखिएको छ । सो सम्बन्धमा प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा पालिकाबाट रु.५७ लाख ०१ हजार नै वेरुजू फछर्यौट भई वेरुजू शून्य देखिएको छ । गत वर्षसम्म रु.९२ लाख ९६ हजार बेरुजु बाँकी रहेकोमा हालसम्मको अद्यावधिक बेरुजु रु.९२ लाख ९६ हजार रहेको छ । बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको व्यहोरा यसैसाथ संलग्न छ ।

3. गाउँपालिकाले वित्तीय विवरण नेपाल सार्वजनिक लेखामानको ढाँचामा तयार गरेकोमा लेखा टिप्पणीहरु ८, १४, १७ र सम्पत्ती तथा राजश्व लगायतका विषयहरु खुलासा गरेको छैन ।

लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम गरिएको छ । एकीकृत वित्तीय विवरण तयार गर्ने गाउँपालिकासँग हामी स्वतन्त्र छौं । त्यसका लागि स्वीकृत आचारसंहिता अनुसार हामीले काम गरेका छौँ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त भएका आधार र प्रमाणहरू राय व्यक्त गर्न पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्नेमा विश्वस्त छौं ।

अन्य बेहोरा

यो गाउँपालिकाको लेखापरीक्षणबाट स्रोत र साधनको प्राप्तिको प्रक्षेपण यथार्थपरक नभएको, लक्ष्य अनुसार असुली नभएको, कर्मचारीको दरबन्दी अनुसार स्थायी पदपूर्ति नभएका कारण विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा असर परेको, अनुदानको पर्याप्त अनुगमन नभएको, वितरणमुखी कार्यक्रम सञ्चालन गरेको, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको लगायतका बेहोरा यस लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएको छ ।

वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन को जिम्मेवारी

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम वित्तीय जिम्मेवारी र जवाफदेहिता जिम्मेवार व्यक्तिमा रहेको हुन्छ । त्यसैगरी नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भई महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट लागु भएको नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) बमोजिम आर्थिक कारोवारको सही र यथार्थ अवस्था चित्रण हुने हुने गरी वित्तीय विवरण तयार गर्ने तथा जालसाजी वा त्रुटीका कारण वित्तीय विवरण सारभूतरूपमा गलत आँकडा रहित बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी गाउँपालिका व्यवस्थापनमा रहेको छ । गाउँकार्यपालिका, गाउँपालिका अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन् ।

वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय विवरण समग्रमा जालसाजी वा त्रुटीका कारण सारभूत रूपमा गलत आँकडारहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी रायसहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ । लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्यसम्पादन गरिएको छ । यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत

आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटी पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुँदैन । वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटीका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूतरूपमा गलत आँकडा मानिएको छ ।

(तारा प्रसाद पाण्डे)

नायब महालेखापरीक्षक

चालु वर्षको बेरुजु

बेरुजु वर्गीकरण

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट फछ्र्यौट			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
४६	७३	५७,०१,६४२	०	७०	५७,०१,६४१	०	४६	३	१	०	०	०	०	०	०	०

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्र्यौट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
काभ्रेपलाञ्चोक	९२९६	०	०	९२९६	०	०	९२९६

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८०/८१	३८	स्वीकृत दरमा भन्दा बढी दरमा भुक्तानी	२३,१४६
२	२०८०/८१	४२	सामुदायिक सिकाई केन्द्रलाई बढी निकासा	१,५०,०००
३	२०८०/८१	५०.३	सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण सम्बन्धमा	५७,८४६

४	२०८०/८१	३४	लेखापरीक्षण प्रतिवेदन	५,४०,०००
५	२०८०/८१	४४.३, ४४.४, ४४.५, ४४.६	लघु उद्यम विकास कार्यक्रम	३,८६,०८२
६	२०८०/८१	४३	बैठक भत्ता	५९,०००
७	२०८०/८१	३९	बढी सहभागिता	३,७०,४८७
८	२०८०/८१	३६	प्रदेश फिर्ता	३९,७९,८१६
९	२०८०/८१	४१	तलब भुक्तानी	१,३५,२६४
जम्मा				५७,०१,६४२

नोट: गत विगतको सम्परीक्षणको सन्दर्भमा आवश्यकता अनुसार आर्थिक वर्ष थप गर्न सकिनेछ ।

लेखापरीक्षण बक्यौताको विवरण

कार्यालय कोड	कार्यालयको नाम

(८०३२६५०६३०० - महाभारत गाउँपालिका, काभ्रेपलाञ्चोक)

परिचय

१ **परिचय**

(क) कार्यालय परिचय

स्थानीय शासन पद्धति सुदृढ गरी विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यास संस्थागत गर्दै स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न यस पालिकाको स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह–अस्तित्व र समन्वय प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ । यस पालिकामा ८ वडा रहेको छ भने क्षेत्रफल १८६ वर्ग किलोमिटर तथा १६,०७९ जना जनसंख्या रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य

लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि

यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८१।०८।०६ देखि २०८१।०८।०९ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि

लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा

यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को लेखापरीक्षण वार्षिक लेखापरीक्षण योजना २०८१, निकायगत लेखापरीक्षण योजना, व्यवस्थापन प्रतिनिधित्व पत्र एवं अनुबन्ध पत्र, आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन र अन्य विवरण समेतलाई आधार मानी सम्पन्न गरिएको छ । लेखापरीक्षण टोलीमा रहेको सीमित साधन र स्रोत, सूचनाको पहुँचमा हुने सीमितता, कम समयमा धेरै कार्यक्षेत्रको लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने अवस्था, प्राविधिक ज्ञानको सीमितता, कारोबारको जटिलता जस्ता कारण सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारको कानूनी वैधता परीक्षण गर्न नसकिने लगायतका सीमाहरु लेखापरीक्षणमा रहेका छन् । लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान समेतको आधारमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा निर्क्यौल गरेको जोखिममा आधारित स्वीकृत लेखापरीक्षण योजनाभित्र रही लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी यो प्रतिवेदन जारी गरिएको छ ।सारभूतरुपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोराहरुलाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन । लेखापरीक्षण प्रारम्भिक प्रतिवेदनको मस्यौदाउपर व्यवस्थापनसँग छलफल सम्पन्न गरिएको छ ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति - कार्यालयको आय – व्ययतर्फ रु.१ अर्ब २७ करोड ९४ लाख ५४ हजारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(च) लेखापरीक्षणको क्रममा असूली - इकोनोमी मिडिया प्रा लि लाई विज्ञापन छुप २५ प्रतिशत दिनुपर्नेमा १५ प्रतिशत मात्र दिएकोले बढी भुक्तानी भएको रु.७५९३ असूल भई स्थानीय सञ्चित कोषमा मिति २०८१ पौष २३ मा दाखिला गरेको भौचर पेश गरेको छ । भिम जिम्वाको सवारी नविकरणको लागि पेश्की दिएको मध्ये फछ्र्यौट गरी खर्चको फाँटवारी पेश गरेकोमा नगद बाँकी देखिएको रु.११५०१७ लक्ष्मी सनराइज बैंकमा पालिकाको आन्तरिक खतामा मिति २०८१ पौष ११ मा दाखिला गरेको बैंक भौचर पेश भएको छ ।

२ **एकीकृत आर्थिक विवरण**

महाभारत गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को एकीकृत वित्तीय विवरण

सि.नं.	आय		सि.नं.	व्यय	
	शीर्षक	**रकम**		**शीर्षक**	**रकम**
१	**गत वर्षको जिम्मेवारी अल्या**		१.	**चालु**	२५२२८१५८२
	बैंक मौज्दात संचित कोष	३३९७४९३९०	२.	**पूँजीगत**	२०७६०९९९८
	धरौटी खाता	१०५०६६०५.५२	३.	**धरौटी फिर्ता**	१६४७८५१
	विविध खर्च खाता	९१७२९१८.२६	४.	**कोष खर्च प्रकोप वयवस्थापन कोष खाता**	२०००००
	प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	४१३४०७२	५	बिबिध खर्च कोष खाता	८०२७७८५
२	**यस वर्षको धरौटी आम्दानी**	९३१४८५२	६	**सामाजिक सुरक्षा**	५७८१५६७५
३	आन्तरिक राजश्व आम्दानी	४३०१४७९.१६	७	एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	१७९४९७६६
४	राजश्व बाँडफाँड प्रदेश सरकार	१३११३१३८	८	एकिकृत प्रशासकीय भवन निर्माण	९००००००
५	राजश्व बाँडफाँड संघीय सरकार	७३७१६८५४.२५	९	स्वास्थ्य क्षेत्र विकास कार्यक्रम डाइलेसिस सेवा	७०००००
६	अन्य आय	५३२९२८१	**१०**	विगत आ व को अनुदान फिर्ता (१५११३)	१७२७८९२३६
७	**संघीय सरकारबाट प्राप्त अनुदान**		११	विगत आ व को बेरुजु दाखिला (१५१११)	८४६२८०
	वित्तीय समानिकरण अनुदान	७३४७००००	१२	**मौज्दात**	
	सशर्त अनुदान	१७०८५०५६७.३२		बैंक मौज्दात	१६२०२८४५१
	समपुरक अनुदान	२००००००००		धरौटी मौज्दात	१८१७३६०६.५२
	विशेष अनुदान	४८४१२८००		बिबिध खर्च कोष खाता मौज्दात	११४५१३३
८	**प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान**			प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता मौज्दात	३९३४०७२
	वित्तीय समानिकरण अनुदान	७४०९०००			
	सशर्त अनुदान	१५८४८२६८			
	समपुरक अनुदान	१६३०४९४६			
	विशेष अनुदान	७०४९८२३			
९	**विषयगत निकायबाट प्राप्त रकम**				
	सामाजिक सुरक्षा	५७८१५६७५			
	एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार	१७९४९७६६			

	विकास कार्यक्रम			
	एकिकृत प्रशासकीय भवन निर्माण	९००००००		
	स्वास्थ्य क्षेत्र विकास कार्यक्रम डाइलेसिस सेवा	७०००००		
	जम्मा	**९१४१४९४३६**	**जम्मा**	**९१४१४९४३६**

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

३ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली**

पालिकाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ बमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागु गरेको छैन । यस सम्बन्धमा देखिएका अन्य व्यहोराहरु तपशिल बमोजिम छन् -

- सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ र ८ बमोजिम खरिदको गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार नगरेको,
- सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण नगरेको,
- स्थानीय सेवा गठन तथा सञ्चालन ऐन, २०७९ को दफा ६९(५) अनुसार तलबी प्रतिवेदन पारित नगरेको,
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ९७ मा स्थानीय तहले सार्वजनिक सम्पत्तीको संरक्षण गर्नुपर्ने उल्लेख भएकोमा सोको अभिलेख नराखेको,
- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ अनुसार जिन्सी निरीक्षण नगरेको,
- महाभारत गाउँपालिका सहकारी ऐन, २०७५ अनुसार सहकारी संस्थाको अनुगमन नगरेको,
- भवन संहिता ऐन, २०५५ अनुसार भवन संहिताको पालना नगरेको ।

अतः आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तर्जूमा तथा लागु गरी पालिकाको कार्य सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

४ **वित्तीय प्रतिवेदन**

४.१ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को नियम ७२ मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा नियम ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । पालिकाले उपलव्ध गराएको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) सम्बन्धमा निम्नानुसार देखिएको छः

४.२ **वित्तीय विवरणको यथार्थता** - पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कनको गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ । आर्थिक कारोबार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवदेन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) तयार गर्नुपर्छ । पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु.५ करोड ७८ लाख १५ हजार एकीकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रमको रु.१ करोड ७९ लाख ४९ हजार र अन्य रु.९७ लाख समेत गरी रु.८ करोड ५४ लाख ६५ हजार सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको छैन । जसले गर्दा सुत्रबाट तयार भएको वित्तीय विवरणसमेत पूर्ण नहुँदा पालिकाको यथार्थ आर्थिक अवस्थाको चित्रण गरेको छैन । तसर्थ सबै आर्थिक कारोबार सुत्र मार्फत हुने र सबै कारोबार वित्तीय विवरणमा समावेश गर्ने व्यवस्था हुनुपर्दछ ।

४.३ **फरक जिम्मेवारी** - पालिकाले आफ्नो कारोबारको जिम्मेवारी भिडान गरी हिसाब यकिन गर्नुपर्दछ । पालिकाको गतवर्षको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अनुसार रु.१७ करोड ५२ लाख ३ हजार मौज्दात रहेकोमा यो वर्ष रु.३६ करोड ३५ लाख ६२ हजार जिम्मेवारी सारेको छ । जस अनुसार लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएको भन्दा रु.१८ करोड ५३ लाख ५९ हजार बढी जिम्मेवारी सारेको छ । गत आर्थिक वर्षको संचित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने रकम सुत्रबाट घटेकोमा म्यानुअल फिर्ता गर्दा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट नघटेकोले फरक पर्न गएको भन्ने पालिकाको भनाई रहेको छ । यस वर्ष पालिकाको अन्तिम मौज्दात बैंक तथा श्रेष्ता अनुसार भिडान भएको छ ।

४.४ **बैङ्क हिसाब विवरण** -स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोबार, आय व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजस्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरणअनुसार लेखाङ्कन र बैङ्क हिसाब मिलान विवरण (म.ले.प.फा.नं.२१२) तयार गरी हिसाब भिडान समेत गर्नुपर्दछ । पालिकाले बैङ्क हिसाब मिलान विवरण तयार गरेको छ । पालिकाको वर्षान्तमा स्रेस्ता र बैङ्क मौज्दात देहाय अनुसार छ

खाता	स्रेस्ता अनुसार मौज्दात रु.	बैङ्क स्टेटमेन्ट अनुसार वर्षान्तको मौज्दात रु.	फरक रु.
स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता	१६२०२८४५१.७२	१६२०२८४५१.७२	०
विविध खर्च खाता	११४५१३३	११४५१३३	०
विपद व्यवस्थापन कोष खाता	३९३४०७२	३९३४०७२	०
धरौटी	१८१७३६०६.५२	१८१७३६०६.५२	०
बैङ्क	१८५२८१२६३.५०	१८५२८१२६३.५०	
जम्मा	**३७०५६२५२६.७४**	**३७०५६२५२६.७४**	

५ **बजेट सीमा निर्धारण समिति**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सो को सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरण को खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्रथमिकिकरण, विषय क्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तयार गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरु फाल्गुन महिनाभित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुईवर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले बैशाख १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले समितिको गठन गरेको छैन । ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा गरी सोही बमोजिम समयावधीमा कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

६ **बजेट पेश, पारित र अख्तियारी**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाको उपाध्यक्षले मिति २०८०।०३।१० मा रु.५८ करोड ३५ लाख १७ हजारको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा सभाबाट मिति २०८०।०३।१० मा पारित भएको छ । यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले मिति २०८०।०४।०७ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ । ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार बजेट पारित भएको ७ दिन भित्र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई खर्च गर्ने अख्तियारी दिनुपर्ने २१ दिन ढिलो अख्तियारी दिएको देखियो । पालिकाले ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालना गर्नुपर्दछ ।

७ क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति

स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । यस पालिकाको २०८०।८१ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

(रु. हजारमा)

क्र.स	क्षेत्र	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	आर्थिक विकास	२५४३२	१६१३१	६३.०४
२	पूर्वाधार विकास	२१४१९९	१७५३८९	८१.८८
३	सामाजिक विकास	२६५९३६	२२१५६७	८३.३०
४	संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन	६८२६	४८५०	७१.०५
५	अन्य कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	७३०१९	४१९५१	५७.४५

उल्लेखित विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक विकासमा सबैभन्दा बढी ८३.३० प्रतिशत र अन्य कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिकमा सबै भन्दा घटीमा ५७.४५ प्रतिशत रहेको छ । तसर्थ पालिकाले आवश्यक्ताको आधारमा सबै क्षेत्रमा सन्तुलित विकास मार्फत जनताको जीवनस्तर सुधार गर्ने गरी बजेट विनियोजन र कार्यक्रमको कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

८ खर्च बिश्लेषण

पालिकाले यस वर्ष कुल आन्तरिक आयबाट रु.४३ लाख १ हजार राजस्व बाँडफाँड र अनुदानबाट रु.४४ करोड ६१ लाख ७५ हजार समेत रु. ४५ करोड ४ लाख ७६ हजार आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रु.२५ करोड २२ लाख ८१ हजार र पूँजीगत तर्फ रु.२० करोड ७६ लाख ९ हजार समेत गरी रु.४५ करोड ९१ लाख ९८ हजार खर्च भएकोमा आन्तरिक आयको हिस्सा ०.९३ प्रतिशत रहेको छ । यसवर्ष पदाधिकारी सुबिधामा रु.६५ लाख ९७ हजार खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको तुलनामा १५३.३८ प्रतिशत रहेको छ । यसबाट पालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम सञ्चालनमा न्युन खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढी खर्च गरेको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ ।

९ अबण्डा बजेट

पालिकाले यस वर्ष विभिन्न शीर्षकमा रु.३० लाख बजेट अबण्डा राखी कार्यपालिका र अध्यक्षको निर्णयबाट खर्च गर्ने गरेको देखिन्छ । बजेट अवण्डा राखी गाउँभाबाट स्वीकृत नभएका योजनाहरुमा कार्यपालिका तथा अध्यक्षको निर्णयबाट खर्च गर्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

१० अनुदान फिर्ता

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४५ वित्तीय हस्तान्तरण रकममध्ये सम्बन्धित आर्थिक वर्षभित्र खर्च नभई जुनसुकै खातामा बाँकी रहेको सशर्त अनुदान, समपुरक अनुदान र विशेष अनुदानको रकम सोही आर्थिक वर्षभित्र सम्बन्धित निकायमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाको यस आर्थिक वर्षमा संघीय सरकारको अनुदान र प्रदेश सरकारको अनुदानको प्राप्ति, बजेट खर्च र अनुदान फिर्ताको विवरण देहाय बमोजिम रहेको देखिन्छ ।

(रु. हजारमा)

अनुदान प्रदान गर्ने निकाय	अनुदानको प्रकार	प्राप्त रकम	खर्च रकम	बाँकी रकम
संघीय सरकार	सशर्त	१९९७८७	१७६८५०	२२९३७
	विशेष	५१५००	४८४१२	३०८७
	समपुरक	२००००	२००००	०
प्रदेश सरकार	सशर्त	२०७८५	१५८४८	४९१०
	विशेष	९०००	७०४९	१९५०
	समपुरक	२००००	१६३०४	३६९५
	जम्मा	**३२१०४५**	**२८४४६६**	**३६५७९**

उल्लेखित विवरण अनुसार पालिकामा संघीय अनुदान रु.२७ करोड १२ लाख ८७ हजार प्राप्त भएकोमा रु.२४ करोड ५२ लाख ६२ हजार खर्च भएको देखिन्छ । संघीय सरकारबाट प्राप्त भएको अनुदान मध्ये खर्च गर्न बाँकी रु.२ करोड ६० लाख २४ हजार आर्थिक वर्षको अन्तमा संघीय संचित कोषमा फिर्ता गरेको छ । साथै प्रदेश सरकारबाट रु.४ करोड ९७ लाख ८५ हजार अनुदान प्राप्त भएकोमा रु.३ करोड ९२ लाख १ हजार खर्च भएको देखिन्छ भने खर्च गर्न बाँकी रु. १ करोड ५ लाख ५५ हजार आर्थिक वर्षको अन्तमा प्रदेश संचित कोषमा फिर्ता गरेको देखिन्छ ।

११ स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क सङ्कलन, अभिलेख र सोको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य स्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कन सहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन । स्थानीय तहका प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको सङ्कलन र अभिलेख राख्ने कार्य गर्नुपर्दछ ।

१२ वार्षिक खरिद योजना/गुरुयोजना

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने नियम ८ ले वार्षिक १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रु.२० करोड ७६ लाख ९ हजार पूँजीगत खर्च/खरिद निर्माण कार्य गरेको छ । तर पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो । अतः पालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

१३ त्रैमासिक पूँजीगत खर्च

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण बनाई कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक पूँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

(रु. हजारमा)

बजेट उपशिर्षक	कुल खर्च	त्रैमासिक खर्च				आषाढ महिनाको खर्च
		प्रथम त्रैमासिक	दोस्रो त्रैमासिक	तेश्रो त्रैमासिक	चौथो त्रैमासिक	
पुँजीगत खर्चतर्फ	२०७६०९	२१७९८	२०९९७	६२०१३	१०२८०१	४५९१९
प्रतिशत	१००	१०.५०	१०.११	२९.८७	४९.५२	२२.१२

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरणअनुसार वार्षिक रु.२० करोड ७६ लाख ९ हजार पूँजीगत खर्च गरेकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रु.२ करोड १७ लाख ९८ हजार (१०.५०प्रतिशत), दोस्रो त्रैमासिकमा रु.२ करोड ९ लाख ९७ हजार (१०.११प्रतिशत), तेस्रो त्रैमासिकमा रु. ६ करोड २० लाख १३ हजार (२९.८७ प्रतिशत) र चौथो त्रैमासिकमा रु.१० करोड २८ लाख १ हजार (४९.५२ प्रतिशत) खर्च गरेको देखिएको छ भने आषाढ महिनामा मात्र रु.४ करोड ५९ लाख १९ हजार (२२.१२ प्रतिशत) खर्च भएको छ । पालिकाले स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार चौमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ । वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा समेत असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप आषाढमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

१४ ठेक्का प्रतिस्पर्धा

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ९ मा खुला रुपमा वोलपत्र आह्वान गरी खरिद गर्ने सम्वन्धी व्यवस्था छ । पालिकाले ठेक्का प्रक्रिया मार्फत सञ्चालन गरेका आयोजनाहरु मध्ये केहीको प्रतिस्पर्धाको अवस्था देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क्र स	योजनाको नाम	प्रतिस्पर्धी गर्ने संख्या	लागत अनुमान (भ्याट बाहेक)	कबोल रकम	घटी प्रतिशत	ठेक्का परेको बोलपत्रदाता
१	गौरी आ वि भवन निर्माण	६	७,७५४,९६८.३९	५,६३९,१६९.००	२७.२८	Star Construction Pvt. Ltd., Banepa-6, Kavrepalanchok
२	घमाइलो चौडिक घ्यापरिङ देविटार सडक	८	१७,२८३,७१७.७९	१०,९१६,४०१.९५	३६.८४	Sagarmatha Unique Construction Pvt. Ltd.,
३	महाथान फिरिम आपटार चिर्का धाप सडक	८	१७,२८३,९०७.४८	१०,८३६,४०८.२३	३७.३०	Sagarmatha Unique Construction Pvt. Ltd.,
४	कोल्टार वडा नं ३ कार्यालय मसानेभन्ज्याङ महादेवटार सडक	७	६२,९१७,७०६.१७	४५,०७६,३८७.९०	२८.३६	Bhagawati / NS - JV, Panchkhal-11, Kavrepalanchok
५	नमटार देउराली झोलुङ्गेपुलर फोक्सिङ्टार ख्यापुवा झोलुङ्गेपुलको स्टिल पार्टस फेब्रिकेशन तथा सप्लाई	३	२,९३३,९०९.५६	२,३२२,६९५.६२	२०.८३	Gaurav Nepal Engineer's Pvt. Ltd., Bharatpur-12, Chitwan

उल्लेखित विवरण अनुसार पालिकाले ठेक्का बन्दोबस्त गर्दा सबै भन्दा बढी महाथान फिरिम आपटार चिर्का धाप सडकमा लागत अनुमानको तुलनामा ३७.३० प्रतिशत घटीमा ठेक्का सम्झौता भएको देखिन्छ भने सबै भन्दा कम नमटार देउराली झोलुङ्गेपुल र फोक्सिङटार ख्यापुवा झोलुङ्गेपुलको स्टिल पार्ट फेब्रिकेशन तथा सप्लाईमा लागत अनुमानको तुलनामा २०.८३ प्रतिशत घटीमा ठेक्का सम्झौता भएको देखिन्छ । खुला बोलपत्रको माध्यामबाट कार्य गर्दा प्रतिस्पर्धाको स्थिति र निर्माण कार्यको गुणस्तर कायम हुने गरी ठेक्का व्यवस्था हुनुपर्दछ ।

१५ **ठेक्का अभिलख**

सार्वजनिक निर्माण कार्य गर्ने हरेक निकायले ठेक्का अभिलेख म.ले.प.फा.न. ५०७ को ढाँचामा अद्यावधिक गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । निर्माण कार्यको विस्तृत अभिलेखांकनको लागि प्रयोग गरिने ठेक्का सम्बन्धी अभिलेखले कूल गर्नुपर्ने कार्य, हाल सम्म भएको कामको परिमाण, मूल्य, कार्य सम्पादन जमानत, पेश्की ग्यारेन्टीको अवस्था, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, भेरिएशन लगायतको जानकारी उपलब्ध हुन्छ। तर यस कार्यालयले उक्त विवरण देखिने गरी अभिलेख राखेको देखिएन।अतः स्वीकृत ढाचा अनुसार सवै विवरण खुल्ने गरी ठेक्का अभिलेख अद्यावधिक गरी राख्नुपर्दछ।

१६ **आवधिक योजना**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम पालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको विकासका लागि आवधिक योजना बनाई लागू गर्नेमा यस पालिकाले आवधिक योजना तयार गरेको छैन । आवधिक योजना नहुँदा पालिकाले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्दा आवधिक योजनाका दीर्घकालीन विषयलाई भन्दा सालवसाली विषयहरुलाई समावेश गरेको देखिन्छ । स्थानीय तहको समग्र विकासका लागि आवधिक योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ ।

१७ **योजना छनौट र कार्यान्वयन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ बमोजिम स्थानीय तहले योजना बनाउँदा सहभागितमुलक, उत्पादनमूलक र प्रतिफल प्राप्त योजना छनौट गरी प्राथमिकिकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष कार्यान्वायन गरेका योजनाहरुको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क्र.सं.	विवरण	योजनासंख्या	रकम
१	रु.१ लाखभन्दा कमको योजना	८	५२००००
२	रु.१ लाख देखि रु.३ लाख सम्मका योजना	१०८	१७८८२०००
३	रु.३ लाख देखि माथि रु.५ लाख सम्मका योजना	२४	७९५००००
४	रु.५ लाखदेखि माथि रु.१० लाख सम्मका योजना	४२	२४०५००००
५	रु.१० लाख देखि माथि रु.२५ लाख सम्मका योजना	४	५५०००००
६	रु.२५ लाख भन्दा माथीका योजना	१२	१०९००००००
	जम्मा	**१९८**	**१६४९०२०००**

पालिकाले यस वर्ष कुल १९८ वटा योजना सञ्चालन गरेकोमा रु.१० लाख भन्दा साना १८२ वटा योजनामा रु.५ करोड ४ लाख २ हजार बजेट खर्च गरेको छ । सो विवरण अनुसार पालिकाले साना तथा वितरणमुखी योजना सञ्चालन गरेको देखिन्छ । तसर्थ पालिकाले स- साना योजनामा बजेट विनियोजन गर्दा अपेक्षित उपलब्धी हासिल गर्न कठिनाइ हुने, साना तथा वितरणमूखी योजनाबाट दीर्घकालिन प्रतिफल प्राप्त नहुने चालु प्रकृतिका खर्चमा वृद्धि भई प्रशासनिक खर्च समेत बढ्नुका साथै निर्माण कार्यको गुणस्तरमा ह्रास आउन सक्ने हुँदा यस्तो कार्यमा नियन्त्रण गरी ठूला र प्राथमिकता प्राप्त योजना तर्जुमा गरी प्रभावकारी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ ।

१८ **ठेक्का बन्दोबस्त**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम १६(७) मा वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन तालिका बनाउँदा कार्यान्वयन गरिने आयोजना वा कार्यक्रमको पूर्व तयारी अवस्था, खरिद विधि छनौट, जनशक्ति व्यवस्थापन लागत अनुमान तयार गर्ने तथा बोलपत्र आह्वान गर्ने जस्ता कार्य प्रथम त्रैमासिक अवधि भित्र सम्पन्न गरी बजेट प्रस्ताव गर्ने उल्लेख छ । कार्यालयले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार कार्यालयबाट भएको खरिद व्यवस्थापन सम्बन्धी संक्षिप्त विवरण देहाय अनुसार रहेको छ । **(रु. हजारमा)**

कार्यक्रम/ शीर्षक		खरिद सम्झौता									यस बर्ष सम्पन्न	
	कुल जम्मा		प्रथम त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक			
	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम
बोलपत्रबाट	५	१३४४१५	३	४९०००	०	०	१	८२१००	१	३३१५	५	१३४४१५

उल्लेखित विवरण अनुसार यो वर्ष पालिकाले विभिन्न कार्यको लागि रु.१३ करोड ४४ लाख १५ हजार लागतको ५ वटा ठेक्का बन्दोबस्त गरेकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रु.४ करोड ९० लाखको ३ ठेक्का, तेस्रो त्रैमासिकमा ८ करोड २१ लाखको १ ठेक्का र चौथो त्रैमासिकमा रु.३३ करोड १५ लाखको १ ठेक्का व्यवस्थापन भएको देखिन्छ । यस वर्ष सम्झौता भएका सबै ठेक्का सम्पन्न भएको देखिन्छ । ठेक्का व्यवस्थापन ढिलो हुँदा वर्षको अन्त्य तिर आयोजना निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने समयको चाप पर्ने र ठेक्का सम्पन्न गर्न कठिनाई हुने हुँदा नियमावलीमा तोकिएको तोकिएको अवधि भित्र ठेक्का बन्दोबस्तको कार्य गर्नुपर्दछ ।

१९ निर्माण कार्य व्यवस्थापन

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ९ मा खुला रुपमा वोलपत्र आह्वान गरी खरिद गर्ने सम्वन्धी व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा ठेक्का र उपभोक्ता समिति मार्फत सम्पन्न गरेको कार्यको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

(रु. हजारमा)

योजना संख्या	ठेक्का मार्फत्		उपभोक्ता समिति मार्फत्	
	संख्या	रकम	संख्या	रकम
१९८	५	१३४४१५	१९३	६६२०१

यस आर्थिक वर्षमा पालिकाले सञ्चालन गरेका कुल १९८ योजना मध्ये ठेक्का मार्फत ५ वटा योजनामा रु.१३ करोड ४४ लाख १५ हजार को योजना सम्झौता गरेको छ भने उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालित १९३ योजनामा रु.६ करोड ६२ लाख १ हजार खर्च गरेको छ । अर्थात पालिकाले यस वर्ष सञ्चालन गरेका १९८ योजना मध्ये २.५२ प्रतिशत योजना ठेक्का प्रकृया मार्फत र ९७.४८ प्रतिशत योजना उपभोक्ता समिति मार्फत् सञ्चालन गरेको देखिन्छ । पालिकाले निर्माण कार्य गर्दा प्रतिस्पर्धात्मक प्रणाली, निर्माण कार्यको गुणस्तर, सोको दिगोपन उपभोक्ता समितिको क्षमता, निर्माण कार्यको प्रकृति लगायतका कुराहरुको समेत विचार गरी निर्माण कार्य सञ्चालन एंव व्यवस्थापन गर्नुपर्छ ।

२० परामर्श सेवा खरिद

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८(२) मा प्रतिस्पर्धालाई सीमित हुने गरी खरिद कार्य टुक्राउन नहुने उल्लेख छ । त्यसैगरी सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२ मा परामर्श सेवाको लागत अनुमान तयार गर्दा नियम ९ को अधिनमा रही १२(२) बमोजिम तोकिएको आधार लिई गर्नुपर्ने उल्लेख छ । कार्यालयले देहाय अनुसार विभिन्न ३ कार्यक्रमको लागि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयारीको परामर्श सेवाको लागि रु.२०,९१,१५० को लागत अनुमान तयार गरी यो वर्ष रु.२०,२९,३६७ खर्च गरेको छ । पालिकाले यस वर्ष खरिद गरेका परामर्श सेवाको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छः

क्र.स.	कामको विवरण	परार्मशदाताको नाम	लागत अनुमान रु.	सम्झौता रकम रु.	घटी प्रतिशत	खरिद विधि
१	महाथान चौरी गाताबेसी लिफ्ट सिँचाई सम्भाव्यता अध्ययन	G.S.T Engineering Consultancy Pvt. Ltd. Kathmandu	५९६,७६८.११	५८२,९६७.००	२.३१	QCBS
२	गाउँपालिका भित्रका जग्गा वर्गीकरण गर्न	S.A.R.P Engineering Pvt. Ltd. Bhaktapur Nepal	७९८९३९.६५	७६८४००.००	३.८२	QCBS
३	बेसीटोल ज्यामिरे खोला टोके चौउखोला सिँचाई सम्भाव्यता अध्ययन	Dexterous Construction and Designers , Banepa-6, kavre	६९५४४२.७५	६७८०००.००	२.५१	QCBS
जम्मा			**२०९११५०.५**	**२०२९३६७**		

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकाले यस वर्ष महाथान चौरी गातावेशी लिफ्ट सिंचाई सम्भाव्यता अध्ययन लगायतका कार्यमा कोटेशन विधिबाट ३ वटा सेवा खरिदका लागि जम्मा रु.२० लाख ९१ हजारको लागत अनुमान तयार गरी सम्झौता अनुसार रु.२० लाख २९ हजार भुक्तानी गरेको छ । पालिकाले बजेटको आधारमा लागत अनुमान तयार गरेकोले लागत अनुमानको आधार स्पष्ट भएको देखिदैन । परामर्श सेवा सम्भव भए सम्म पालिकामा उपलब्ध जनशक्तिको प्रयोग गर्नुपर्नेमा सो गरेको देखिएन । पालिकाले यस वर्ष खरिद गरेका तीन वटा परामर्श सेवा मध्ये कुनै पनि योजना तर्जूमा भई कार्यान्वयनमा आएको देखिएन । कार्यान्वयनमा आउन सक्ने र स्रोत सुनिश्चितता भएका योजनाको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गर्नुपर्दछ ।

२१ न्यायिक समिति

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ । समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार उजुरी दर्ता र फछ्र्यौटको कारवाही देहाय बमोजिम रहेको छ ।

गत वर्षबाट सरेका विवाद	यस वर्ष दर्ता भएको	जम्मा	फछ्र्यौट/कारवाही भएका विवाद	फछ्र्यौट/कारवाही हुन बाँकी विवाद
०	५	५	५	०

पालिकाले न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई छिटो र प्रभावकारी बनाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फछ्र्यौट वा कारबाही टुङ्गो लगाएको छ ।

२२ कानून निर्माण

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाउनुपर्नेमा पालिकाले हालसम्म देहाय बमोजिम ४२ वटा कानून निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ ।

सि.नं.	विवरण	संख्या
१.	ऐन	८
२.	कार्यविधि	३०
३.	निर्देशिका	४
जम्मा		**४२**

पालिकाले आर्थिक वर्ष २०७९।८० सम्म २९ वटा कानून तर्जूमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याएकोमा यस वर्ष थप १३ वटा थप तर्जूमा गरी राजपत्रमा प्रकाशन गरी ४२ वटा कानुन कार्यान्वयनमा ल्याएको छ ।

२३ भवनको नक्सा पास

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २७(१) मा गाउँपालिका/नगरपालिकाबाट नक्सा पास नगराई भवन निर्माण गर्न नहुने व्यवस्था छ । पालिकाले पेश गरेको विवरण अनुसार भवन र जग्गाको देहाय बमोजिम छ ।

क्र.सं.	भवनको विवरण	सम्झौता मिति	सम्झौता गर्ने पदाधिकारी	भवन निर्माण खर्च	कार्य सम्पन्न मिति	जग्गाको किसिम/ स्वामित्व	नक्सा पासको अवस्था
१	प्रशासकीय भवन	२०७८।८।२६	हरि सिँह बिष्ट	६१००००००	निर्माणाधिन	दर्ता/आफ्नै स्वामित्वमा रहेको	नभएको
२	वडा कार्यालयहरु ८ वटै	२०७६	असोक बिष्ट	४ करोड अनुमानित	२०७८।०७९	दर्ता/आफ्नै स्वामित्वमा रहेको	नभएको

उल्लेखित विवरण अनुसार पालिकाले प्रशासकीय भवन र ८ वटा वडा कार्यालयहरु निर्माण गर्दा नक्सा पास गरेको देखिएन । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ३९(५) मा नक्सा पास नगरी वा पास भएको नक्सामा स्वीकृति बेगर हेरफेर गरी भवन निर्माण गरेको वा गरिरहेको ठहरेमा नक्सा पास नगरी भवन बनाएको भए पाँच लाख रुपैयाँसम्म र पास भएको नक्सामा स्वीकृति बेगर हेरफेर गरी भवन बनाएको भए दुई लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गरी अध्यक्ष वा प्रमुखले सो भवन वा त्यसको कुनै भाग भत्काउने आदेश दिने व्यवस्था छ भने ऐनको दफा ४१(१) मा उपर उल्लेखित व्यवस्था विपरीत निर्माण भएको भवन, संरचना भत्काउनु पर्ने र लागेको खर्च सम्बन्धित व्यक्तिबाट असुल गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । तसर्थ पालिकाले भवन निर्माण गर्दा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन र भवन संहिता ऐन, २०५५ मा भएको प्रावधान अनुसार भवन निर्माण गर्नुपूर्व नक्सा पास गराउनुपर्दछ ।

२४ कर्मचारी व्यवस्थापन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ ।

क्र.स.	स्वीकृत पद	स्वीकृत दरबन्दी सख्या	पदपूर्ती		स्थायी पदपूर्ती हुँन बाँकी
			स्थायी	करार	
१	आठौं तह	१	०	०	१
२	सातौं / आठौं तह	६	१	०	५
३	छैटौं तह	२		१	
४	पाँचौ तह	२२	९	५	७
५	चौथो तह	४२	४	११	१५
६	का.स.	१२	०	७	०
७	ड्राइभर	४		४	
जम्मा		**८९**	**१४**	**२८**	**२८**

उल्लेखित विवरण अनुसार पालिकाको कुल स्वीकृत दरबन्दी संख्या ८९ रहेकोमा विभिन्न १४ पदहरु स्थायी र २८ पद करारमा नियुक्त गरी २८ पदहरु रिक्त रहेको अवस्था छ । दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता नहुँदा विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन, सेवा प्रवाह तथा पालिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ । स्थानीय सेवा गठन तथा सञ्चालन ऐन, २०७९ को दफा १२(१) मा तोकिए बमोजिम रिक्त रहेका पद र स्थायी पदपूर्ती हुने पदहरु प्रदेश लोक सेवा आयोगमा माग गरी स्थायी जनशक्तिको व्यवस्थापनबाट गुणस्तरीय र छरितो सेवा प्रवाह गर्ने तर्फ पहल गर्नुपर्दछ ।

२५ तलवी प्रतिवेदन

निजामती सेवा ऐन २०४९, स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, शिक्षा ऐन, २०२८ मा तलवी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब खर्च लेख्नु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यो वर्ष तलवी प्रतिवेदन पारित नगराई पालिकाका २२ जना स्थायी कर्मचारीको रु.१ करोड ४० लाख ६८ हजार खर्च लेखेको छ । तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी खर्च लेख्न पाउने भन्दा बढी तलब भत्ता ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

२६ रिक्त पद पूर्ती नभएको

स्थानीय सेवा गठन तथा सञ्चालन ऐन, २०७९ को दफा १२(१) अनुसार स्थानीय सेवाको कुनै पद रिक्त भएमा त्यस्तो पद रिक्त भएको मितिले एक महिना भित्रमा पद रिक्त भएको सूचना सम्बन्धित स्थानीय तहले प्रदेश लोक सेवा आयोग र मन्त्रालयलाई दिनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाको स्वीकृत कर्मचारी दरबन्दी ८९ जना रहेकोमा १४ जना स्थायी, २८ जना करारमा कार्यरत रही २८ स्थायी पद रिक्त रहेका छन् । तर पालिककाले गत विगत वर्षहरु देखि नै रिक्त पद पूर्तिका लागि तोकिएको बमोजिम प्रदेश लोक सेवा आयोग र मन्त्रालयलाई सूचना पठाए पनि रिक्त पदहरुमा समयमा नै पद पूर्ति हुन सकेको छैन ।

२७ आय अनुमान

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले पेश गरेको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ मालपोत, कर, सेवा शुल्क, दस्तुर वापत अनुमानित रु. ५५ लाख प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा रु.४३ लाख १ हजार संकलन गरेको छ जुन आय अनुमानको तुलनामा ७८.२ प्रतिशत हुन आउछ । तसर्थ आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय वृद्धि गर्नेतर्फ पहल गर्नुपर्दछ ।

२८ आन्तरिक आय

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा पालिकाको जम्मा खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

पालिकाको जम्मा खर्च	आन्तरिक आय	जम्मा खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा प्रतिशत
४५,९८,९१,५८०	४३,०१,४७९	०.९४

पालिकाको यस आर्थिक वर्षको जम्मा खर्च रु.४५ करोड ९८ लाख ९१ हजार रहेको छ भने राजश्व संकलन रु.४३ लाख १ हजार रहेको छ । पालिकाको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा ०.९४ प्रतिशत मात्र रहेको देखिन्छ । यस वर्ष जम्मा रु.४३,०१,४७९ राजस्व आम्दानी गरेकोमा राख्नुपर्ने म.ले.प. फारम नंम्बरहरू नराखेको र प्राप्त हुनुपर्ने तथा प्राप्त भएको राजस्व सम्बन्धमा परीक्षण भिडान गर्ने आन्तरिक पद्धति नभएकोले प्राप्त हुनुपर्ने राजस्व सम्बन्धमा एकिन हुन सकिएन । अतः पालिकाले संघीय र प्रदेश सरकार प्रतिको निर्भरता घटाउँदै आन्तरिक आयका स्रोतहरुको पहिचान गरी पालिकाको खर्चमा आन्तरिक आयको हिस्सा बढाउने तर्फ पहल गर्नुपर्दछ ।

२९ कानून निर्माण

नेपालको संविधानको धारा ५७ (६) को उपधारा (३) वा (५) बमोजिम प्रदेश सभा, गाउँ सभा वा नगर सभाले कानून बनाउँदा संघीय कानूनसँग नबाझिने गरी बनाउनुपर्नेछ र प्रदेश सभा, गाउँ सभा वा नगर सभाले बनाएको त्यस्तो कानून संघीय कानूनसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म अमान्य हुने व्यवस्था छ । त्यसैगरी संविधानको अनुसूची - ५ संघको अधिकार सूची अन्तर्गत बुदाँ नं. ३० मा फौजदारी र देवानी कानूनको निर्माण गर्ने अधिकार संघको रहेको छ । तर महाभारत गाउँपालिकाको सहकारी ऐन, २०७५ को दफा ८० अन्तर्गत विभिन्न कसुरका लागि १ वर्ष देखि १० वर्ष सम्म कैद सजाय व्यवस्था छ । त्यसैले देवानी तथा फौजदारी कानून निर्माण गर्ने संवैधानिक तथा कानूनी क्षेत्राधिकार संघीय सरकारको देखिएकाले उल्लेखित कानूनी व्यवस्थामा सुधार हुनुपर्दछ ।

३० सहकारी संस्थाको विवरण

पालिकामा यस आर्थिक वर्षमा सहकारी संस्थाको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

सहकारी संस्थाको किसिम	सहकारी संख्या	सदस्य संख्या	शेयर पूँजी रु.	बचत रु.	ऋण लगानी रु.	जगेडा कोष
वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	९	३८०	२१००००	३४०००००	२२०६३५५	१६५०००
बहुउदेश्यीय सहकारी संस्था लि.	५	७४१	४३४७७००	२०३५३६९०	१५७४०५११	२६७९३०४
कृषि सहकारी संस्था लि.	२७	१५०३	१७६१५००	६७९८५७३	६०५८०६५	६०००००
अन्य	३	७५	१००००	५०००००	३५००००	५००००
जम्मा	**४४**	**२६९९**	**६३२९२००**	**३१०५२२६३**	**२४३५४९३१**	**३४९४३०४**

पालिकामा आर्थिक वर्ष २०८०।८१ सम्म जम्मा ४४ वटा सहकारी संस्था संचालनमा रहेका छन् । ४४ वटा सहकारी संस्थामा २६ सय ९९ जना शेयर सदस्य रहेका छन् भने उक्त सहकारी सदस्यहरुको शेयर पूँजी रु.६३ लाख २९ हजार, वचत रु.३ करोड १० लाख ५२ हजार, ऋण लगानी रु.२ करोड ४३ लाख ५४ हजार र जगेडा कोष रु.३४ लाख ९४ हजार रहेको छ । सहकारी सदस्यहरुको हित र बचत रकमको सुरक्षा तथा लगानीमा हुन सक्ने दुरुपयोग रोक्न प्रचलित कानूनी व्यवस्था अनुरुप त्यस्ता संस्थाहरुको नियमित र सघन अनुगमन गर्ने कार्यमा ध्यान दिएको देखिएन । नेपालको संविधानले सहकारी संस्थाको दर्ता देखि विघटन सम्मका सम्पूर्ण जिम्मेवारी स्थानीय तहको एकल अधिकार सूची अन्तरगत राखेको तथा सहकारी क्षेत्र भित्रको सम्पूर्ण अविभावकिय दायित्व स्थानीय तहको रहेकोले सहकारी संस्थाहरुलाई पालिकाको सहकारी ऐन बमोजिम संचालनमा ल्याउनु पर्दछ ।

३१ सहकारी नियमन

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरणअनुसार पालिका भित्र ४४ वटा सहकारी संस्था रहेका छन् । पालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण दाखिला गरेको पाइएन । त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन । जसले गर्दा सहकारीको सञ्चालन अवस्था बारे अध्ययन गर्न सकिएन । तसर्थ ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्दछ ।

३२ अनुदान व्यवस्थापन

सार्वजनिक निकायबाट उपलब्ध गराईएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको एकीन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा अनुगमन गर्नुपर्दछ । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार यस वर्ष कृषि पशु लगायतका क्षेत्रमा देहाय बमोजिम अनुदान वितरण गरेको छ ।

सि.नं	कार्यक्रमको नाम	कृषि/पशु/सहकारी समूहको नाम	अनुदान रु	अनुदान प्रतिशत
१	कफी पकेट निरन्तरता कार्यक्रम	महाभारत साना किसान कृषि सहकारी	३०००००	५० प्रतिशत
२	कफी पकेट निरन्तरता कार्यक्रम	महादेव त्रीवेणी कृषक समूह	३०००००	५० प्रतिशत
३	कफी विकास कार्यक्रम	मिलिजुली कृषक समूह	५०००००	५० प्रतिशत
४	कफी विकास कार्यक्रम	लाह्यायूल बहुउद्देश्यीय महिला सहकारी	५०००००	५० प्रतिशत
५	चिया तथा कफी प्रवर्दन कार्यक्रम	कोलबोट कृषक समूह	१४७५०००	५० प्रतिशत
६	मौरी तथा च्याउ खेती कार्यक्रम	नमोबुद्ध मौरी पालन तथा घार वितरण	१५००००	५० प्रतिशत
७	प्लास्टिक टनेल अनुदान कार्यक्रम	स्मार्ट सिड एण्ड टेक प्रा लि	१५००००	८० प्रतिशत
८	प्लास्टिक पोखरी अनुदान कार्यक्रम	सप्लायर्स	१०००००	८० प्रतिशत
९	फलफूल विरुवा वितरण	विपिन फलफुल तथा नर्सरी बाग्वानी	४०००००	८० प्रतिशत
१०	तरकारी बिउ वितरण	एन्जल एग्रो कन्सर्न	२०००००	शत प्रतिशत
११	बाख्रा पालन कार्यक्रम	संयुक्त कृषि सहकारी संस्था	९७५०००	५० प्रतिशत
जम्मा			**५०५००००**	

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकाले यस आर्थिक वर्षमा ११ वटा कार्यक्रमको लागि रु.५०,५०,००० वितरण गरेको छ । अनुदान वितरणको अभिलेख राख्नुपर्नेमा राखेको छैन । विगत वर्षहरुमा दिएको अनुदानमा दोहोरोपना आउन नदिने गरी अनुदान उपलब्ध गराउन सकिने भिडान गर्न सकिने गरी अभिलेख राखेको छैन। त्यस्तो अभिलेख नराखेको कारण यस वर्ष अनुदान प्राप्त गर्ने अनुदानग्राहीको छनौट प्रक्रिया पारदर्शी र प्रतिस्पर्धी भयो, भएन भनी यकिन गर्न सकिएन । पालिकाबाट वितरण भएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन तथा सो बाट प्राप्त उपलब्धी मापन गरेको छैन। अनुदान सम्बन्धमा स्थानीय नीति तयार गरेको छैन। तसर्थ अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाई संघ प्रदेश र स्थानीय तहबाट वितरण हुने अनुदानमा दोहोरोपना नहुने गरी लाभग्राहीको जीवनस्तरमा सुधार भए नभएको एकिन गर्न समेत सूचांक प्राप्त हुने गरी अनुगमन प्रतिवेदन तयार हुनुपर्दछ ।

३३ **आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्बन्धमा**

स्थानीय तह सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ (२) मा स्थानीय तहले आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिताको आधारमा प्रत्येक त्रैमासिक समाप्त भएको एक महिना भित्र आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यस आर्थिक वर्षको आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण त्रैमासिक रुपमा नगरी वार्षिक रुपमा गराएको पाईयो । तसर्थ कानुनमा तोकिए बमोजिम आर्थिक कारोबारको त्रैमासिक रुपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गराई आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्छ ।

३४ **लेखापरीक्षण प्रतिवेदन**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-६** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००**

सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-६** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-६** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१०,०००**

सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-६** को निर्णयले रू **१५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-६** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-६** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१५,०००**

सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-६** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

३५ **सेनेटरी प्याड व्यवस्थापन**

स्यानिटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि,२०७६ को दफा ४ मा पालिकाले खरिद गरेको स्यानिटरी प्याड गुणस्तरमा कमी नआउने गरी भण्डारण गर्नुपर्ने उल्लेख छ। साथै दफा ५ मा स्यानिटरी प्याड त्रैमासिक,चौमासिक वा अर्धवार्षिक रुपमा वितरण गर्न सकिने उल्लेख छ। पालिकाले जाल्पादेवी विजनेस प्रा. लि. बाट ६५०० प्याकेट स्यानिटरी प्याड रु.५,८७,६०० (मू.अ. कर समेत) मा खरिद गरेको छ । पालिकाले गत विगतको खपतलाई आधार मानी समयमै उचित परिमाणमा खरिद गर्नुपर्नेमा वर्षान्तमा खरिद गरी मौज्दातमा राखेको देखिन्छ । खरिद गरिएका प्याडहरु भण्डारण गर्दा गुणस्तरमा कमी नआउने गरी सुरक्षित रुपमा राख्ने सो को

गुणस्तरको नमूना परीक्षण गरी प्रतिवेदन संलग्न गर्नुपर्नेमा गरेको देखिएन । तसर्थ पालिकाले आवश्यकताको पहिचान गरी आवश्यक परिमाणमा मात्र प्याड खरिद गर्नुपर्दछ ।

३६ **प्रदेश फिर्ता**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्योंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **३,९७९,८१६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

३७ **म्याद थप**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, 2064 को नियम 120 मा खरिद संझौता बमोजिमको काम संझौताको अवधिभित्र पूरा गर्न नसकेमा निर्माण व्यवसायीले सम्बन्धित सार्वजनिक निकायमा निवेदन दिनुपर्ने र कार्यालयले सो निवेदन उपर आवश्यक जाँचबुझ गरी गराई कारण उचित लागेमा म्याद थप गर्न सक्ने प्रावधान छ । म्याद थप गर्नुअघि सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीले समयमा नै काम सम्पन्न गर्न भर मग्दुर प्रयास गरे नगरेको, काबुबाहिरको परिस्थिति भए नभएको, कार्यालयले उपलब्ध गराउनु पर्ने कुराहरु उपलब्ध गराए नगराएको जस्ता कुराहरुको विश्लेषण गरेर मात्र खरिद संझौताको म्याद थप गर्नुपर्ने कुरा पनि सोही नियममा उल्लेख छ । कार्यालयले म्याद थप गर्नु अगाडि यी कुराहरुको बारेमा विश्लेषण गरी एक पटक म्याद थप गरेपछि पटक पटक एउटै कारण देखाई म्याद थप गर्ने गरेको देखियो । निर्माण व्यवसायीले म्याद थपको निवेदन दिँदा थपिएको समयमा काम सम्पन्न गर्न सक्ने उल्लेख गरेको अवस्थामा पनि पुन: सोही व्यहोरा दोहोरिने गरेको छ । निर्माण व्यवसायीले काममा कार्य तालिका अनुसार प्रगति नगरेको अवस्थामा पनि नियम १२१ अनुसार पूर्व निर्धारित क्षतिपूर्ति नलिई म्याद थप गर्दा समेत कार्य तालिका बमोजिम काम सम्पन्न गर्न ढिलाई गरेको देखियो । कार्यालयले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार म्याद थप सम्वन्धी विवरण निम्नानुसार छ ।

ठेक्का नं	ठेक्काको विवरण	सम्झौता मिति	सम्झौतारकम	सम्पन्नगर्नुपर्ने मिति	हाल सम्मको भुक्तानी	म्याद थप अबधि	सुरु अबधिको म्याद थप प्रतिशत
WORKS/MRMO/077-78/18	Construction of 10 bed basic hospital at Ghartichhap	२०७८।७।१	११०१२६६९७	२०८०।३।३१	४९२३१८३८	२०८१।१।३१	५०%
WORKS/MRMO/078-79/01	Construction of Administrative office building of Mahabharat Rural municipality	२०७८।८।२६	६१०४३०२१	२०८०।४।१५	३८३५६२१९	२०८१।९।३०	८५%

उल्लेखित विवरण अनुसार १० शैयाको अस्पतालमा सुरु अवधिको ५० प्रतिशत र प्रशासकीय भवन निर्माण कार्यको ८५ प्रतिशत सम्म म्याद थप हुँदा समेत निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छैन । पालिकाले निर्माण व्यवसायीलाई सम्बन्धित ऐन नियम र सम्झौतामा उल्लेख भएको अवधि भित्र सम्पन्न गर्नु गराउनु पर्दछ ।

३८ **स्वीकृत दरमा भन्दा बढी दरमा भुक्तानी**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्योंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **२३,१४६.३५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३९ **बढी सहभागिता**

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **३७०,४८७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

४० **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**

स्थानीय तहमा स्वीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभूत गराउन एवम् सामुदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्धेश्यले स्थानीय तहभित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ को दफा २(१) बमोजिम पालिकाले बेरोजगारको तथ्यांक अद्यावधिक गरेर सूचीमा समावेश भएकाहरुलाई प्राथमिकीकरण गरी प्राथमिकता क्रम अनुसार कामका लागि रोजगार कार्यक्रममा संलग्न गराई रोजगारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । कामका लागि पारिश्रमिकतामा आधारित सामुदायिक आयोजना (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि २०७७ को सि.नं ४ अनुसार श्रममूलक आयोजना छनौट गर्दा स्थानीय तहको वार्षिक योजना तर्जुमाका सबै चरण पुरा गरि आयोजना बैंक तयार गरी सोहि आयोजना बैंक अनुसार प्राथमिकता क्रममा रहेका बेरोजगार व्यक्तिको आधारमा कार्यपालिकाको योजना सञ्चालन गर्नुपर्ने हुन्छ । तर पालिकामा आयोजना बैंक तयार नगरी कार्यक्रम सञ्चालन गरेको पाईयो । यस आर्थिक वर्षमा पालिका अन्तर्गतका ८ वटा वडामा सञ्चालन भएका आयोजना निम्नानुसार छन् :

क्र.सं	कार्यक्रम	संख्या	खर्च रकम रु
१	सडक निर्माण तथा मर्मत	८	१८१८५८६.४४
२	खानेपानी	२	१४८३५७.४४
३	गोरेटो बाटो तथा सिँढी निर्माण	२१	२५७५००५.८४
४	सतल र भवन मर्मत	२	२९८०४८.४०
५	चौतारा र ग्याबिन भरेको	२	३२७३१७.७६
जम्मा		**३५**	**५१६७३१२.९१**

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत यस गाउँपालिकामा यस आर्थिक वर्षमा रु.७५,००,००० बजेट विनियोजन भएकोमा रु.६३,०२,९०० निकासा/खर्च भएको छ जुन विनियोजित भएको बजेटको ८३.५ प्रतिशत हुन आउछ । यस मध्ये रु.५१,६७,३१२.९१ श्रमिकको ज्यालामा खर्च भएको देखिन्छ । यस कार्यक्रमका लागि स्थानीय तहभित्रका वडामा सडक मर्मत लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न दर्ता गरिएका १०३० जना बेरोजगार व्यक्ति मध्ये यस वर्ष १२४ जनालाई जम्मा ७३४७ दिन रोजगारी प्रदान गरेको देखिन्छ ।

४१ **तलब भुक्तानी**

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१३५,२६४** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

४२ **सामुदायिक सिकाई केन्द्रलाई बढी निकासा**

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **५०,०००**

सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **५०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **५०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

४३ **बैठक भत्ता**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **८,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **८,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **४,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **८,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **४,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **९,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१३,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

४४ **लघु उद्यम विकास कार्यक्रम**

४४.१ ६३३।२०८१।३।२३ गरिबी निवारणका लागी लघु उद्यम कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका,२०७७ दफा ११ मा रहेको सेवा प्रदायक संस्थामार्फत लघु उद्यम कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था बमोजिम पालिकाले लघु उद्यम विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्यका लागि सेवा प्रदायक संस्था इक्वेल एक्सेस इन्टरनेशनल प्रा.लि. सँग सम्झौता गरी रु.१८,७५,५२५।– भुक्तानी गरेको छ । यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा देहाय बमोजिम रहेका छनः

४४.२ सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ५(क) बमोजिम खरिद कार्य गर्नु अघी लागत अनुमान तयार गरी अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट स्वीकृत गर्नुपर्दछ । साथै आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(७) बमोजिम सरकारी निकायबाट कुनै तालिम ,गोष्ठी, कार्यशाला लगायतका कार्यक्रमको लागी रकम खर्च गर्दा त्यस्तो कार्यक्रमको लागत अनुमान अधिकारप्राप्त अधिकारीबाट स्वीकृत गराउनुपर्दछ ।पालिकाले लघु उद्यम विकास कार्यक्रम अन्तर्गत सिप विकास तालिम सञ्चालनका

लागि सिलबन्दी दरभाउपत्र मार्फत सोझै आर्थिक तथा प्राविधिक प्रस्ताव माग गरेको र सबैभन्दा कम कबोल अंक भएको इक्वेल एक्सेस इन्टरनेशनल प्रा.लि. सँग रु.१९,१२,१००।- मा काम गर्ने गरी सम्झौता भई कार्य सम्पन्न बमोजिमको रु.१८,७५,५२५।- भुक्तानी भएकोमा नियममा उल्लेखित व्यवस्था बमोजिम लागत अनुमान तयार गरेको देखिएन । नियमको व्यवस्था बमोजिम लागत अनुमान तयार गरी सम्बन्धित अधिकारीबाट स्वीकृत गराई कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

४४.३ (✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-७** को निर्णयले रू **१११,१५९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

अनियमित भएको	०

४४.४ (✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-९** को निर्णयले रू **११६,९९५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

अनियमित भएको	०

४४.५ (✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **७७,९९५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

४४.६ (✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **७९,९३३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

४५ **औषधि खरिद**

पालिकालाई आवश्यक पर्ने औषधि पालिकाबाट खरिद गर्नुपर्ने र तालुक निकायबाट प्राप्त हुने परिमाण यकिन गरी वार्षिक आवश्यकताको परिणाम विवरण तयार गरी पुल सिस्टमको आधारमा आपूर्ति व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ । आपूर्ति हुने औषधी वा अन्य सामानमा उत्पादन मिति , म्याद सकिने मिति, ब्याच नं., उत्पादक कम्पनीको नाम र नि:शुल्क वितरणको लागि लगायतका सूचना उल्लेख रहेको हुनुपर्दछ । आपूर्ति भएका औषधिको म्याद सकिने मिति भण्डार दाखिला समयदेखि कम्तीमा १२ महिना बाँकी हुनुपर्ने तथा भण्डारमा दाखिला गर्दा समेत उल्लेखित सबै विवरण खुलाउनुपर्दछ । यसवर्ष पालिकाले बोलपत्रको माध्यमबाट नासा मेडिको सप्लायर्सबाट रु.३५,१०,८७१।- को औषधि खरिद गरेको देखिन्छ । खरिद गरिएका औषधीहरुमा अधिकांशत खुलाउनुपर्ने उल्लेखित विवरण खुलाएको देखियो । पालिकाले वार्षिक आवश्यकताको परिमाण विवरण तयार पारेको देखिएन । तसर्थ: वार्षिक आवश्यकता परिमाण विवरण तयार गर्ने र पूल सिस्टमको आधारमा आपूर्ति हुने गरी औषधी खरिद गर्ने, उचित भण्डारण गर्ने, अत्यावश्यक औषधी पर्याप्त मौज्दात रहने गरी औषधी खरिद र आपूर्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।

भौ.नं. मिति	**भुक्तानी पाउने नाम**	**खरिद विधि**	**भुक्तानी रकम**
८४/ २०८०।०९।२४	नासा मेडिको सप्लायर्स	बोलपत्रको माध्यमबाट	३५१०८७१

४६ **शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्ति**

संघीय व्यवस्था अनुसार विद्यार्थी शिक्षक अनुपात हिमाली भेगमा ४०:१, पहाडी भेगमा ४५:१ र तराई भेगमा ५०:१ रहने व्यवस्था छ । सोही ऐनको १२ (क) मा अधिकांश कक्षामा नियम ७७ बमोजिम विद्यार्थी संख्या नभएमा विद्यालय गाभ्ने व्यवस्था छ । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आर्थिक वर्ष २०८०।८१ शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको अवस्था देहाय बमोजिम छ ।

क्र.स.	विद्यालय नाम	शिक्षक संख्या	विद्यार्थी संख्या	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात
१.	दिव्यज्योति प्राथमिक विद्यालय	१	३२	१:३२
२.	गौलेश्वरी आधारभूत विद्यालय	६	१८०	१:३०
३.	ग्रामोन्नती माध्यमिक विद्यालय	११	३९२	१:३५
४.	जनकल्याण आधारभूत विद्यालय	७	२१७	१:३१
५.	मेन्दोफोले आधारभूत विद्यालय	१	४२	१:४२
६.	भैरवेश्वर आधारभूत विद्यालय	६	८३	१:१३
७.	सोक्तेलभूमि प्राथमिक विद्यालय	३	३०	१:१०
८.	ठाकुरस्थान आधारभूत विद्यालय	४	३३	१:८
९.	बुद्ध प्राथमिक विद्यालय	३	२६	१:८
१०.	जनउन्नति प्राथमिक विद्यालय	३	२०	१:७

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार पालिकामा संचालनमा रहेका ४९ वटा सामुदायिक विद्यालयमा २१३ जना शिक्षक र ४,५०९ जना विद्यार्थी रहेकोमा औषत शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:२१ रहेको छ । पालिकामा रहेका विद्यालयहरुमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात न्यूनतम १:७ देखि अधिकतम १:४२ सम्म रहेको प्राप्त विवरणबाट देखिन्छ । सो अनुसार कतिपय विलालयमा शिक्षक दरबन्दी न्यून अवस्था रहेको र कतिपयमा न्यून विद्यार्थी संख्या रहेका कारण प्रति विद्यार्थी लागत बढ्दै गएको अवस्था देखिन्छ । पालिकाले विद्यालय समायोजन तथा दरबन्दी मिलानको कार्य गर्नुपर्दछ ।

४७ **शिक्षक विद्यार्थी अनुपात**

स्थानीय तह अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको पदपूर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ । यस स्थानीय तह अन्तर्गत विभिन्न तहका ४९ वटा सामुदायिक विद्यालयहरुको शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्तिको अवस्था एवं विद्यार्थीको संख्या निम्नानुसार रहेको देखिन्छ ।

विद्यालयको किसिम	दरबन्दी संख्या	स्थायी पदपूर्ती	पदपूर्ती मध्ये राहत/करार	रिक्त दरबन्दी
सामुदायिक	२१३	७३	१४०	०

उक्त विवरण अनुसार पालिकामा जम्मा २१३ दरबन्दी रहेकोमा ७३ जना स्थायी पदपूर्ती र १४० जना राहत/करारमा नियुक्त गरी जम्मा २१३ पदपूर्ती गरेको देखिन्छ । पालिकाले विद्यालय संख्याका आधारमा सृजना गरेका पदहरुमा स्थायी पदपूर्ती गरी सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरमा थप सुधार गर्न पहल गर्नुपर्दछ ।

४८ **शिक्षक दरबन्दी मिलान र विद्यालय समायोजन**

पालिकाको औषत शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:२१ रहेकोमा सार्वजनिक विद्यालय समायोजन एवं एकीकरण कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७७ र शिक्षक दरबन्दी (मिलान तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६ अनुसार संघीय कानूनले तोके बमोजिम विद्यालयहरु समायोजन एवं शिक्षक दरबन्दी मिलानको कार्य गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यद्यपी आवश्यकता र औचित्य समेतलाई विचार गरी प्रचलित कानून अनुसार विद्यालय समायोजन एवं शिक्षक दरबन्दी मिलानको कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउनु पर्ने देखिन्छ ।

४९ **आर्थिक सहायता**

पालिकाले यस वर्ष आर्थिक सहायता कोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७६ बमोजिम विपद् व्यवस्थापन, विपन्नलाई औषधी उपचार लगायत यस वर्ष रु.१ लाख ८५ हजार आर्थिक सहायता वितरण गरेको छ । आर्थिक सहायता वितरण गर्दा न्यूनतम रु.५ हजार देखि अधिकतम रु.२० हजारसम्म वितरण गरेको छ । पालिकाले यस वर्ष आन्तरिक आय रु.४३ लाख १ हजार संकलन गरेकोमा आन्तरिक आयको ४.३० प्रतिशत आर्थिक सहायतामा वितरण गरेको छ । पालिकाले वितरणमुखी खर्चलाई नियन्त्रण गर्दै उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी बढाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

५० **सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण सम्बन्धमा**

५०.१ **सामाजिक सुरक्षा** – आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा पालिकाले वितरण गरेको सामाजिक सुरक्षा रकम र लाभग्राहीको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क्र स	पालिकाको जनसंख्या (२०७८ सालको जनगणना अनुसार)	लाभग्राही संख्या	लाभग्राही प्रतिशत	सामाजिक सुरक्षा रकम रु.
१	१६०७९	१४०७	८.७५	५,७८,१५,६७५

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकामा २०७८ सालको जनगणना अनुसार लाभग्राहीको संख्या पालिकाको कुल जनसंख्याको ८.७५ प्रतिशत रहेको छ ।

५०.२ **लाभग्राहीको विवरण अध्यावधिक** - पालिकाभित्र सञ्चालन गरिने वार्षिक कार्यक्रम अन्तर्गतका क्रियाकलापहरु र सेवा प्रवाहसम्बन्धी लगायत सबै प्रकारका कार्यक्रम सञ्चालनको लागि निर्दिष्ट गरिएका नीति, ऐन, कानून, निर्देशिका, कार्यविधि एवं निर्णय बमोजिम सम्पन्न गरी गैह्र तथ्याङ्क र तथ्याङ्कसहितको प्रगति प्रतिवेदन बनाई अभिलेख अद्यावधिक र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ ।पालिकाले यस आर्थिक वर्षमा १४०७ जना लाभग्राहीको सामाजिक सुरक्षा बापत रु. ५,७८,१५,६७५।– खर्च लेखेकोमा देहायानुसार व्यहोरा देखिएका छन् :

- सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७७ को दफा ४ मा भत्ता प्राप्त गरिरहेका लाभग्राहीहरुले आगामी वर्षमा पनि भत्ता लिन चाहेमा प्रत्येक आ.व. को कार्तिक मसान्तभित्र अनुसूची (२) बमोजिमको ढाँचामा सम्बन्धित वडा कार्यालयमा दरखास्त दिनुपर्ने व्यवस्था भएकोमा लाभग्राहीबाट दरखास्त लिने गरेको देखिएन ।
- कार्यविधिको दफा २७ मा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको नियमित अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सुपरिवेक्षण गर्न स्थानीय समिति गठन गर्नुपर्ने व्यवस्था भएकोमा समिति गठन भएको र मूल्याङ्कनको कार्य भएको देखिएन ।
- कार्यविधिको दफा ३१ मा भत्ता प्राप्त गर्नेहरुको विवरण स्थानीय सभामा पेश गर्नुपर्ने र खर्चको समीक्षा समेत गर्नुपर्ने भन्ने व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले लाभग्राहीहरुको विवरण सभामा पेश गरी समीक्षा गरेको देखिएन ।
- सोही कार्यविधिको दफा ३२ मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरुको नाम/नामेसी स्थानीय तहको वेभसाइटमा राख्नुपर्ने तथा वडा कार्यालयहरुले समेत सार्वजनिक गरी राख्नुपर्नेमा दफा (३४) बमोजिम वडा समितिले प्रत्येक चौमासिकमा कम्तिमा एकपटक सामाजिक कार्यक्रम सम्बन्धमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने र प्राप्त गुनासा तथा सुझावहरु सम्बोधन गर्नुपर्ने उल्लेख भएकोमा वेभसाइटमा राख्ने तथा सार्वजनिक सुनुवाई गरेको देखिएन ।

तसर्थ: कार्यविधिमा भएको व्यवस्था बमोजिम लाभग्राहीहरु दर्ता, नविकरण, लगतकट्टा समेतको अद्यावधिक अभिलेख तयार गरी सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।

५०.३ (✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **५७,८४६.३४** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

५१ **पेश्की बाँकीको विवरण**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४७ अनुसार सरकारी रकम पेश्की लिने कर्मचारी वा अन्य जुनसुकै व्यक्तिले नियमावलीमा तोकिएको म्याद भित्र पेश्की फछ्र्यौट गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले विभिन्न प्रयोजनको लागि निम्नानुसारका व्यक्ति, फर्म र संस्थालाई दिएको म्याद ननाघेको पेश्की रु.१,७१,५६,५६५।- पेश्की आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म पनि फछ्र्यौट नभई पेश्की बाँकी देखिएकोले नियमानुसार फछ्र्यौट गर्नुपर्दछ ।

सि.नं.	**पेश्की लिनेको विवरण**	**पेश्की लिनुको उद्देश्य**	**म्याद नाघेको रु.**	**म्याद ननाघेको रु.**	**जम्मा रु.**
१	ब्रदर्श एस.एन.जे.भी	तीनखुट्टे सरदुङ्ग बुढाखानी सडक निर्माण	०	५५,१३,९९२	५५,१३,९९२
२	भगवती एस एन जेभी	कोल्टार वडा नं. ३ कार्यालय मसानेभन्ज्याङ महादेवटार सडक निर्माण	०	४०,००,०००	४०,००,०००
३	भगवती एस एन जेभी	कोल्टार वडा नं. ३ कार्यालय मसानेभन्ज्याङ महादेवटार सडक निर्माण		१०,००,०००	१०,००,०००
४	भगवती एस एन जेभी	कोल्टार वडा नं. ३ कार्यालय मसानेभन्ज्याङ महादेवटार सडक निर्माण	०	४०,००,०००	४०,००,०००
५	आर एण्ड सी एस विल्डर्स प्रा.लि.	गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माण साझेदारी	०	२१,९४,९८९	२१,९४,९८९
६	डि.एस. निर्माण सेवा	काभ्रेखोल्सी हलिदे खानेपानी		४,४७,५८४	४,४७,५८४
जम्मा			०	१,७१,५६,५६५	१,७१,५६,५६५

पेश्की

संपरीक्षणबाट थप भएको बेरूजू

क्र.सं.	बेरुजुको विवरण	रकम
१	लघु उद्यम कार्यक्रम सञ्चालनका लागी स्थानीय तहले उद्यम विकास सहजकर्ता नियुक्ति गरी सहायक स्तर चौंथोलाई दिने पारिश्रमिक सरहको सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने व्यवस्था रहेअनुसार पालिकाले उद्यम विकास सहजकर्ता नियुक्त गरी १३ महिनाको पारिश्रमिकमा रु.४,२७,७२६।- भुक्तानी गरेको छ । पालिकाले सेवा प्रदायक मार्फत सञ्चालन गरेको तालिम कार्यक्रमको लागि जनशक्ति परिचालनअन्तर्गत उद्यम विकास सहजकर्ताको तलवमा इक्वेल एक्सेस इन्टरनेशनल प्रा.लि. लाई रु.१,१६,९५५।- भुक्तानी दिएको छ । पालिकाले उद्यम विकास सहजकर्ता नियुक्त गरी काम, कर्तव्य तथा जिम्मेवारी तोकी पारिश्रमिक भुक्तानी गर्नुपर्नेमा सेवा प्रदायक संस्था मार्फत नियुक्ति गरेका एक जनालाई तीन महिनाको तलव रु.१,१६,९५५।- खर्च लेखेको छ । पालिकाले उद्यम विकास सहजकर्ता आफैले नियुक्त गरी तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।	०

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८०/८१

कार्यालय र स्थान : महाभारत गाउँपालिका, काभ्रेपलाञ्चोक , महाभारत गाउँपालिका , काभ्रेपलाञ्चोक

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	हरि सिंह विष्ट	२०७८-९-१०	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	शान्ता भट्टराई	२०७८-४-१	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
२३२,१४६.३५	२२८,१५४	५,२४१,३४१.३४	०	०	०
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	५,७०१,६४१.६९
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	५,७०१,६४१.६९
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	०

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		३६३५६२९८६	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३१२७३३३६७	चालु खर्च	२५२२८१५८२
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	४६६१२०३७	पूँजीगत खर्च	२०७६०९९९८
राजश्व बाँडफाँट	८६८२९९९२	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	२६८९७६५९३
आन्तरिक आय	४३०१४८०.०		
अन्य आय	१००१०९५७४		
कुल आय	५५०५८६४५०	कुल खर्च	७२८८६८१७३
बाँकी मौज्दात		१८५२८१२६३	

अनुसूची - २

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानीय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा दरबन्दी पुनरावलोकन गरी जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- पालिकाले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामाग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।

- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।
- पालिकामा निर्माणाधीन आधारभूत अस्पताल र कार्यालय भवन समयमै निर्माण सम्पन्न गर्नुपर्दछ । पालिकामा सञ्चालित आधारभूत अस्पतालको कारोबारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन सुत्र प्रणाली बमोजिम गरी पालिकाको वित्तीय विवरणमा खुलासा गर्नुपर्दछ